

25.9.2025

EOAK/2050/2025

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Jyri Vesanto

RIKOSVAHINKOHAKEMUKSEN KÄSITTELYAIKA VALTIOKONTTORISSA

1 KANTELU

Kantelija arvosteli rikosvahinkohakemuksensa käsittelyaikaa Valtiokonttorissa. Kantelija kertoi jättäneensä korvaushakemuksen Valtionkonttoriin maaliskuussa 2023 ja hakemuksen käsittelyssä kestäneen kantelua jätettäessä jo yli kaksi vuotta, vaikka Valtionkonttorin sivuilla lukee, että käsittelyaika on 6–8 kuukautta.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Valtiokonttorin selvitys ja lausunto (liitteenä).

Valtiokonttorin selvityksen mukaan kantelijan hakemus on tullut vireille Valtiokonttorissa 30.3.2023. Hakemus on otettu käsittelyyn 8.8.2024 ja päätös on tehty 31.3.2025.

Valtiokonttorin lausunnossa todetaan, että rikosvahinkoja koskevien korvaushakemusten keskimääräinen käsittelyaika on noin 6–8 kuukautta. Koska korvausasioiden sisältö ja laajuus vaihtelevat tapauskohtaisesti, käsittelyajat saattavat yksittäisissä asioissa poiketa keskimääräisestä käsittelyajasta. Keväällä 2023 rikosvahinkohakemusten käsittelytilanne on ollut ruuhkautunut, minkä vuoksi on käynnistetty työtapojen uudistamiseen tähtäävä kehittämishanke. Kantelijan korvaushakemuksen käsittely on kevään 2023 ruuhkaisen käsittelytilanteen lisäksi viivästynyt myös käsittelytoiminnassa tapahtuneen inhimillisen virheen vuoksi. Virheen tultua havaituksi korvaushakemus on käsitelty mahdollisimman viivytyksettömästi. Valtiokonttori pahoittelee hakemuksen käsittelyn viivästymistä.

Valtiokonttori on lausuntonsa mukaan korjannut menettelytapojaan vastaavissa tilanteissa.

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeet

Suomen perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Hallintolaista ja hallintolainkäyttölain muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 72/2002 vp) hallintolain 23 §:ää koskevien yksityiskohtaisten perustelujen mukaan (s. 79) hyvään hallintoon on katsottu kuuluvan, että asiat tulee käsitellä asian laatu ja muut siihen vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 3 §:n 2 momentin mukaan oikeusasiamies ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

3.2 Asian arviointi ja johtopäätökset

Hyvä hallinto edellyttää, että asia käsitellään sen laatu ja muut asiaan vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa ja ilman aiheetonta viivytystä. Katson, että kantelijan rikosvahinkohakemusta ei ole käsitelty tämän laissa asetetun vaatimuksen mukaisesti, kun hakemukseen on annettu ratkaisu vasta noin kahden vuoden kuluttua hakemuksen vireilletulosta.

Valtiokonttori on ilmoittanut rikosvahinkojen keskimääräiseksi käsittelyajaksi noin 6–8 kuukautta hakemuksen saapumisesta. Selvityksen perusteella ei ole pääteltävissä, että asian laatu tai laajuus olisi erityisesti vaikuttanut käsittelyaikaan sitä pidentävästi, vaan ennemminkin, että käsittelyaikaan on vaikuttanut rikosvahinkohakemusten käsittelyn yleinen ruuhkautuminen ja työmäärän lisääntyminen hakemusasioissa.

Laillisuusvalvonnassa on vakiintuneesti katsottu, että viranomaisen voimavaroihin ja työmäärään liittyvillä syillä ei voida hyväksyttävästi perustella poikkeamista siitä, mitä perusoikeutena turvattu oikeusturva asian asianmukaiselta ja ilman aiheetonta viivytystä tapahtuvalta käsittelyltä edellyttää.

Valtiokonttori on lausunnossaan lisäksi kertonut, että kantelijan hakemuksen käsittely on viivästynyt osin myös inhimillisen virheen vuoksi. Lausunnossa ei ole tarkemmin yksilöity sitä, minkälaisesta virheestä on ollut kysymys ja kuinka se on vaikuttanut asian käsittelyyn sitä pidentävästi. Kantelijan hakemus on joka tapauksessa selvityksen mukaan ollut vireillä yli vuoden ja neljä kuukautta ennen kuin sitä on edes otettu käsittelyyn. Jo tämä aika itsessään ylittää huomattavasti Valtiokonttorin ilmoittaman keskimääräisen käsittelyajan, eikä käsitykseni mukaan täytä hyvän hallinnon edellyttämää käsittelyn viivytyksettömyyden vaatimusta.

Valtiokonttori on pahoitellut hakemuksen käsittelyn viivästymistä ja ilmoittanut korjanneensa menettelytapojaan vastaavissa tilanteissa.

Asian moitittavuutta ja toimenpiteiden tarpeellisuutta arvioidessani olen esitettyjen pahoittelujen lisäksi ottanut huomioon sen, että Valtiokonttori on kertonut jo ryhtyneensä korjaaviin toimenpiteisiin tässä ja toisessa (EOAK/5908/2024) rikosvahinkohakemuksen käsittelyaikaa koskevassa asiassa havaittujen hyvän hallinnon puutteellisuuksia koskevien lainvastaisuuksien johdosta. Olen edellä mainitussa ratkaisussani myös pyytänyt Valtiokonttoria ilmoittamaan 28.11.2025 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt rikosvahinkoa koskevien hakemusten käsittelyaikojen lyhentämiseksi ja mikä vaikutus niillä on ollut käsittelyaikoihin. Tämän vuoksi katson, että asia ei anna aihetta alla mainittuja toimenpiteitäni enempään.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen Valtiokonttorin menettelyn lainvastaisuudesta sen tietoon ja kiinnitän Valtiokonttorin huomiota hyvän hallinnon edellyttämään asioiden asianmukaiseen ja ilman aiheetonta viivytystä tapahtuvaan käsittelyyn.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Valtiokonttorille.